

Innan granskningsrapporten kom hade han ett eller två samtal med Göran Tidström och han har läst granskningsrapporten. Där fanns ett antal delar som han inte kände igen och inte ansåg vara korrekta. Det påpekade han också senare i sitt yttrande till revisorsnämnden. Han hade aldrig hört någon diskussion om ett tak på 56 Mkr. Han tog också initiativ till ett samtal med Jan-Mikael Bexhed för att diskutera förloppet och Skandias syn på hans roll. Jan-Mikael Bexhed kommenterade att Tommy Mårtensson inte hade något intresse av att engagera sig i frågan och att han skulle "hålla sig borta". Göran Tidström kontaktade honom också och ansåg att han tagit ställning, vilket irriterade denne.

DOMSKÄL

Skiljenämndens bedömning

Inledning

Som Skandia bestämt och utvecklat sin talan har skiljenämnden att ta ställning till om Lars-Eric Petersson genom sitt undertecknande av Appendix 3 till Plan Rules för incitamentsprogrammet Wealthbuilder och sitt handlande eller underlåtna handlande i samband därmed ådragit sig skadeståndsskyldighet gentemot Skandia, enligt 2 kap. 2 § skadeståndslagen alternativt 16 kap. 1 § försäkringsrörelselagen, samt om han därvid gjort sig skyldig till ett förfarande som grundar rätt för Skandia att häva avtalet den 22 maj 2003 och avskeda honom.

Skandias påstående att Lars-Eric Petersson begått brott avseende Wealthbuilder har varit föremål för rättslig prövning sedan åtal väckts vid Stockholms tingsrätt mot honom i denna del. Lars-Eric Petersson dömdes av Stockholms tingsrätt den 24 maj 2005 i mål nr B 8413-03 till två års fängelse för grov trolöshet mot huvudman. Domen har överklagats till Svea hovrätt. Vid tiden för denna skiljedom har målet ännu inte prövats i hovrätten. När det i det följande hänvisas till tingsrättens dom eller till uppgifter under förundersökningen avses nämnda brottmålsförfarande. Skiljenämnden är självfallet inte bunden av de bedömningar tingsrätten gjort utan har att självständigt bedöma de i skiljeärendet åberopade omständigheterna.

Den första fråga skiljenämnden har att ta ställning till är om det vid tidpunkten för Lars-Eric Peterssons undertecknande av Appendix 3 gällde en beloppsbegränsning om 300 Mkr för tiden 1998-1999, dvs. om det vid tidpunkten för undertecknande av Appendix 3 fanns ett tak. Skandias talan förutsätter för framgång att det fanns ett tak

att ta bort, varmed också följer att om något tak inte fanns vid denna tidpunkt det inte heller finns förutsättningar för skadestånd.

Det är ostridigt att programmet när det infördes genom styrelsens beslut år 1998 innefattade ett sådant tak för utfallet av Wealthbuilder. Det framgår av utredningen inför skiljenämnden att taket inte uttryckligen berördes vid styrelsens möte den 23 januari 2000 där beslut fattades att förlänga programmet. I protokollet från mötet har visserligen angivits att programmet skulle förlängas på "mutatis mutandis" oförändrade villkor, men det framgår av utredningen att det citerade uttrycket inte användes vid mötet utan tillfördes protokollet av protokollföraren, Jan-Mikael Bexhed.

Omständigheterna kring och bakgrunden till styrelsemötet den 23 januari 2000 där förlängningsbeslutet fattades är sådana att det framstår som uteslutet att styrelsens avsikt varit att förlänga programmet på ett sådant sätt att det existerande taket skulle tillämpas även på förlängningen, dvs. det kan aldrig ha varit fråga om ett gemensamt tak på 300 Mkr för tiden 1998-2000. Syftet med beslutet var att ett incitamentsprogram skulle gälla och flera personer har lämnat trovärdiga uppgifter om att det inte var ett alternativ att "köra bonuslöst" fram till den ordinarie stämman. Det måste också ha stått klart för samtliga som deltog i styrelsemötet eller senare läste protokollet att det ursprungliga taket om 300 Mkr redan var uppnått. Det har inte heller gjorts gällande av Skandia att taket var oförändrat. Skandias talan bygger i stället på att taket för åren 1998-1999 inte förändrades men att förlängningen innebar att det inte fanns någon begränsning för 2000 års utfall.

Enligt skiljenämndens mening är det, vid bedömningen av styrelsens förlängningsbeslut, av stor vikt att ha insikt om vad som föregått beslutet men även om det händelseförlopp som inträffat därefter. Olika personer har haft olika uppfattning om vad styrelsens beslut innebar och det finns därför anledning att närmare granska hur de agerade efter beslutet, på vilket sätt de tillämpade beslutet och om den uppfattning om beslutet som de gett uttryck för också vinner stöd av deras eget efterföljande agerande. Skiljenämnden inleder därför med att närmare bedöma vissa delar av händelseförloppet som kan anses ha särskild betydelse.

Styrelsens föredragningar

Det framgår av utredningen i skiljeärendet att AFS-ledningen hade stora förväntningar på det kommande stock optionprogrammet och att AFS-ledningen var missnöjd med beloppsbegränsningen i Wealthbuilder. AFS var en viktig del av Skandia och de anställda där ansåg att de var de som var motorn i Skandias framgångar. Samtidigt fick de, med något undantag, inte del av det taklyft som skett i bonusprogrammet Sharetracker.

Skandia har gjort gällande att Lars-Eric Petersson under år 1999 utlovat att taket för vissa befattningshavare i AFS skulle lyftas.

Av Claes Oscarssons uppgifter framgår att Lars-Eric Petersson vid ett möte med företrädare för AFS i oktober 1999 givit uttryck för att han ansåg att taket borde lyftas. Emellertid framgår också av uppgifterna att Lars-Eric Petersson uttryckligen förklarat att han inte kunde lyfta taket på egen hand men att han skulle framföra AFS önskemål till "the people concerned". Liknande uppgifter har också framförts i de promemorior som Jan-Mikael Bexhed upprättat under hösten 2000. Mot denna bakgrund får det anses utrett att AFS-ledningen under 1999 förväntade sig att taket skulle lyftas. Det finns emellertid ingenting som tyder på att Lars-Eric Petersson i sammanhanget förbundit sig att göra annat än att i förhållande till styrelsen verka för att taket skulle lyftas. X

Det är också utrett att Skandias ledning stod under press från AFS när det gällde utformningen av bonusprogram. Det är en av anledningarna till att det inte var något alternativ att bedriva verksamheten under första halvåret 2000 utan något bonusprogram. X

Styrelsens och koncernledningens möten under våren 2000

Den 25 januari hölls ett koncernledningsmöte vid vilket Lars-Eric Petersson, Jan Carendi, Ulf Spång, Ola Ramstedt och Jan-Mikael Bexhed deltog. I protokollet, som upprättats av Jan-Mikael Bexhed, har styrelsens förlämningsbeslut kommenterats, liksom det kommande stock optionprogrammet. I protokollet har antecknats "inget tak för AFS-programmet". X

Vid koncernledningsmötet den 27 januari 2000, vid vilket samma personer deltog, hänvisades till vad som angetts i det föregående protokollet. Vissa förtydliganden och justeringar gjordes beträffande stock optionprogrammet. Något förtydligande med avseende på förlämnningen av de gamla programmen gjordes inte.

Protokollet från styrelsemötet den 15 februari 2000 är ett av flera dokument som tydligt visar vilken betydelse Skandias styrelse tillmätte incentiveprogrammen. Vid mötet presenterade Lars-Eric Petersson en kalkyl över vad de förlängda programmen skulle kosta. Detta framgår uttryckligen av protokollet. Ingenting tyder på att emellertid kunnat återge dessa beräkningar. Vidare beslutade styrelsen, i Lars-Eric Peterssons frånvaro, att ställa bolagsstämman inför ett ultimatum - om det nya stock optionprogrammet inte antogs, skulle styrelsen avgå.

I sammanhanget kan nämnas att det ursprungliga stock optionprogrammet som styrelsen ville lägga fram innefattade en retroaktiv effekt för förmånstagarna. Eftersom startkursen den 1 januari 2000 skulle sättas till aktiens genomsnittliga betalkurs under december 1999 och aktiekursen därefter gått upp skulle förmånstagarna vid programmets start få del av kursuppgången under december 1999. Enligt de beräkningar som från Lars-Eric Peterssons sida presenterats i skiljeärendet, och som det inte finns anledning att sätta ifråga, uppgick den retroaktiva effekten till ca 422 Mkr. Detta indikerar, enligt skiljenämndens mening, vilken vikt Skandias styrelse satte vid att tillgodose förmånstagarna, främst inom AFS som ju till övervägande del var de som skulle få del av det nya programmet.

Vid styrelsemötet den 12 april 2000 utsågs Willem Mesdag, vid sidan av Lars Ramqvist och Bengt Braun, till ledamot av ersättningskommittén. I syfte att förbereda sig inför sina första möten i styrelsen och i ersättningskommittén träffade Willem Mesdag den 4 maj 2000 flera företrädare för Skandia och deltog även tillsammans med Jan-Mikael Bexhed vid ett möte med Robert Ohlsson, Företagsjuridik Nord & Co AB. Vid sistnämnda möte diskuterades ett utfall på Wealthbuilder om 400 Mkr och ett lika stort utfall på Sharetracker. Willem Mesdags uppgifter i dessa delar stöds bl.a. av Robert Ohlssons uppgifter och dennes minnesanteckningar. Det står också klart att man diskuterade hur man skulle kunna begränsa utfallet.

Willem Mesdag har uppgett att han bl.a. diskuterade det höga bonusutfallet med Lars Ramqvist och Bengt Braun samt att han på fråga om det fanns några begränsningsregler fick ett nekande svar. Mot bakgrund av att såväl Lars Ramqvist som Bengt Braun förnekade att de skulle ha sagt att det inte fanns något tak i programmet kan visserligen inte anses visat att de skulle ha fällt sådana uttalanden. Inte desto mindre står det för skiljenämnden klart att Willem Mesdag vid sina möten med företrädare för Skandia i maj 2000 bibringats uppfattningen att det inte fanns ett tak i programmet.

Willem Mesdag deltog inte i styrelsens förlängningsbeslut. Som nämnts kom han dock senare att ingå i ersättningskommittén och deltog i hanteringen av de höga bonusutfallen. Han anser själv att han är en av de i styrelsen som har mest kunskap om bonusprogrammen och hur de kom att hanteras. Den bevisning som förebibringats i skiljeärendet stödjer den uppgiften. Skiljenämnden noterar att Willem Mesdag inte hördes av de granskare som upprättade den s.k. granskningsrapporten hösten 2003.

Willem Mesdag har på ett trovärdigt och logiskt sätt berättat om sin inblandning i hanteringen av bonusutfallet. Det framgår alltså av Willem Mesdags egna uppgifter, som stöds av skriftlig dokumentation och i olika delar av uppgifter från bl.a. Lars Ramqvist, Lars-Eric Petersson, Jan-Mikael Bexhed, Robert Ohlsson och Claes

Oscarsson, att Willem Mesdag, som ny styrelseledamot, inför det första styrelsemöte som han personligen närvarade vid informerade sig om omständigheterna kring det höga bonusutfallet, bibringades uppfattningen att det inte fanns något tak, erbjöd sig att hjälpa till med hanteringen av utfallen men poängterade att ansvaret för de höga utfallen låg hos den tidigare styrelsen som beslutat om förlängningen, initierade diskussioner om alternativa sätt att begränsa utfallet samt vid sitt första styrelsemöte tog upp frågan om styrelsen hade en tillfredsställande ansvarsförsäkring.

Mot bakgrund av Willem Mesdags uppgifter är det anmärkningsvärt hur oförstående flera styrelseledamöter sagt sig ha varit inför de höga bonusutfallen och hur lite information de anser sig ha haft om detaljerna.

Revisorernas rapporter

Revisorerna granskade i enlighet med sitt uppdrag värdeberäkningarna av Wealthbuilder.

I en rapport den 28 april 2000 konstaterade Olof Cederberg att Malcolm Campbells beräkningar för 1998-99 gav ett utfall på 712 Mkr och att endast en bonus av 105 Mkr för 1999 stod i överensstämmelse med Plan Rules.

I en rapport den 17 augusti 2000 uppgav Olof Cederberg och Hans Karlsson att Malcolm Campbells beräkningar för år 2000 gav ett utfall på 507 Mkr. Av det kunde revisorerna acceptera 253 Mkr och de pekade särskilt på svårigheterna att avgöra vilken beräkningsmetod som skulle användas eftersom programmet var utformat för hela kalenderår medan det nu var fråga om en beräkning för 4,5 månader. De poängterade att ett beslut måste tas av Skandia om vilken metod som skulle användas.

I en rapport den 31 augusti 2000 konstaterade Jan Birgersson och Hans Karlsson att Malcolm Campbell beräknat utfallet till 1 219 Mkr för hela perioden 1998-2000 och att 743 Mkr kunde accepteras av revisorerna. Vidare angavs att beloppet var högre än taket och att ett beslut därför måste tas i fråga om tillämpningen av taket.

I en rapport den 12 oktober 2000, dvs. efter det möte den 6 oktober som kommenteras i det följande, accepterade Jan Birgersson och Hans Karlsson att utfallet bestämdes till 963 Mkr, om det beslutades att inte tillämpa taket.

Jan Birgersson har uppgett att revisorerna fick klart för sig att taket var lyft redan i april 1999. Den diskussion man hade handlade främst om vilka komponenter som skulle vara bonusgrundande. Revisorernas anmärkningar om taket skedde för att man inte hade sett någon uttrycklig dokumentation i frågan och önskade att en sådan togs

fram. Revisorerna var också medvetna om att man redan vid halvårsbokslutet 2000 kostnadsfört ett belopp om cirka 700 Mkr för Wealthbuilder.

Enligt Hans Karlssons uppgifter fick revisorerna klart för sig att taket var lyft i samband med halvårsbokslutet 2000. Man reserverade då 400 Mkr avseende Wealthbuilder, varvid revisorerna påpekade att det betydde att taket var lyft och att det var önskvärt att beslutet dokumenterades ordentligt.

Tommy Mårtensson har berättat att han i februari 2000 fick höra att taket tagits bort och att det inte skulle vara någon beloppsbegränsning på de förlängda programmen. Han har uppgett att han primärt fick sin information från Lars-Eric Petersson men att den även bekräftades av Ulf Spång.

Enligt skiljenämndens mening kan Olof Cederbergs första rapport den 28 april 2000 svårigen uppfattas på annat sätt än att han då hade uppfattningen att taket om 300 Mkr skulle tillämpas för perioden 1998-1999. Emellertid kan formuleringarna i de övriga rapporterna, i enlighet med bl.a. Jan Birgerssons uppgifter, närmast uppfattas som påpekanden till styrelsen att formellt fatta beslut och dokumentera ett borttagande av taket.

Revisorsnämnden öppnade sedermera ett disciplinärende mot Jan Birgersson och Tommy Mårtensson. Beslutet beträffande Jan Birgersson har getts in i skiljeätrendet. Av beslutet framgår att även revisorsnämnden ansåg att ifrågavarande formuleringar kan uppfattas på det sätt som Jan Birgersson gjort gällande. Revisorsnämnden fann att Jan Birgersson vid slutförandet av revisionen och avfattandet av revisionsberättelsen för år 2000 haft rimlig grund för sitt antagande att styrelsen godtagit att höja eller lyfta bort taket för Wealthbuilder.

Jan-Mikael Bexheds promemorior i augusti och september 2000

Jan-Mikael Bexhed har i olika sammanhang upprättat promemorior, ensam eller tillsammans med andra, som behandlar olika frågeställningar om Wealthbuilder. I vissa av promemoriorna förekommer uppgifter om taket.

Således upprättade Jan-Mikael Bexhed den 14 augusti 2000, på uppdrag av Lars-Eric Petersson, ett utkast till promemoria om bl.a. bakgrunden till Wealthbuilder. I promemorian konstateras att det mot bakgrund av lydelsen av styrelseprotokollet den 23 januari 2000 får anses stå klart att ett tak skulle tillämpas också för förlängningsperioden och att det ligger närmast till hands med ett tidsproportionellt tak om 56,25 Mkr.

Jan-Mikael Bexhed upprättade även en promemoria den 16 augusti 2000. I vissa delar förefaller den vara en korrigerad version av det två dagar äldre utkastet, även om stora skillnader finns. Promemorian anges vara "Note for the file" och innehåller t.ex. inte någon uppgift om tak i programmet efter det att programmet förlängts. Det anges också att om det föreligger flera tillämpningsalternativ är det ersättningskommittén som skall besluta vilket som skall gälla. Jan-Mikael Bexhed har uppgett att han skickat promemorian till Ernst & Young i London, som bekräftat att innehållet var korrekt. X

Vid koncernledningsmötet i England den 14 september 2000 fick Jan-Mikael Bexhed och Gordon Boronow i uppdrag att skriva en promemoria om bl.a. bakgrunden till Wealthbuilder.

I det utkast av den 17 september 2000 som Jan-Mikael Bexhed lämnade till Lars Eric Petersson för synpunkter innan han skickade det till Gordon Boronow anges bl.a. att taket inte berördes när styrelsen fattade sitt förlängningsbeslut men att styrelseprotokollets ordalydelse tyder på att avsikten var att på något sätt tillämpa taket för förlängningsperioden.

I den promemoria som Jan-Mikael Bexhed och Gordon Boronow upprättade den 27 september 2000 anges bl.a. beträffande programmets konstruktion att det ursprungligen hade en beloppsbegränsning när det infördes och att styrelsen inte beslutat lyfta taket. Däremot berörs inte frågan om hur taket skall tillämpas sedan programmet förlängts. X

Enligt Lars-Eric Petersson beskriver promemoriorna i allt väsentligt ett korrekt historiskt förlopp, men de ger inte uttryck för Jan-Mikael Bexheds egen uppfattning om taket. Det framgår vidare av en av Lars-Eric Petersson gjord anteckning på promemorian av den 17 september 2000 att han var frågande inför begreppet "mutatis mutandis".

Jan-Mikael Bexhed har för sin del uppgett att beskrivningen av ett proportionellt tak för år 2000 om 56 Mkr baserades på en strikt juridisk tolkning och att han än i dag anser att det är den korrekta juridiska tolkningen. Han har emellertid inte angett någon egen uppfattning om hur beslutet var avsett att tillämpas utan tvärtom understrukit att det inte är hans uppfattning som är avgörande och att han inte diskuterat med någon styrelseledamot hur de uppfattat beslutet.

Det kan enligt skiljenämndens bedömning emellertid inte ha varit okänt för Jan-Mikael Bexhed hur styrelsebeslutet uppfattades inom bolaget och hur det kom att tillämpas. Han deltog bl.a. vid mötet den 6 oktober 2000, som behandlas närmare i det följande, mellan företrädare för AFS och revisorerna. Vid mötet diskuterades om

Wealthbuilderutfallet för hela perioden 1998-2000 skulle bestämmas till 1 200 Mkr, 700 Mkr eller till belopp däremellan.

På fråga om Jan-Mikael Bexhed inte protesterade vid mötet, i fall han verkligen var av uppfattningen att det maximala utfallet kunde vara 356 Mkr har han låtit antyda att han kan ha gjort det men att han inte har någon minnesbild av det.

Vid bedömningen av Jan-Mikael Bexheds uppgifter i denna del bör beaktas att han var Skandias chefsjurist, att han tillsammans med Malcolm Campbell hade signerat Plan Rules, att han var närvarande när förlängningsbeslutet fattades och att han enligt utredningen i skiljeärendet över huvud taget var i betydande grad involverad i de frågor som rörde Wealthbuilder. Mot denna bakgrund får det anses uteslutet att han efter den 6 oktober 2000 skulle ha varit av uppfattningen att styrelsen ansåg att det förelåg ett tak i Wealthbuilder. Det är rimligt att – såsom Lars-Eric Petersson uppgivit – de promemorior som Jan-Mikael Bexhed skrev då och i tiden dessförinnan närmast avsåg att redogöra för historiska förhållanden och ge en strikt juridisk tolkning som inte behövde stämma med de faktiska förhållandena.

Onsdagen 7 augusti 2000

Den 7 augusti 2000 hölls ett möte med Jan Birgersson, Olof Cederberg, Tommy Mårtensson, Hans Karlsson, Göran Edwin, Ulf Spång, Jan-Erik Back och Malcolm Campbell. Mötet var ett förmöte inför revisionskommitténs möte påföljande dag där halvårsrapporten skulle diskuteras. Av Hans Karlssons anteckningar framgår bl.a. att Malcolm Campbell beräknat Wealthbuilderutfallet till 1 200 Mkr, varav 712 Mkr för tiden 1998-1999 och att Olof Cederberg uppskattat utfallet till 706 Mkr, varav 456 Mkr för tiden 1998-1999. Av anteckningarna framgår också att man var medveten om att det fanns eller hade funnits ett tak för 1998-1999 om 300 Mkr och att 400 Mkr redan var kostnadsfört.

Hans Karlsson har uppgett att man diskuterade en reservering i halvårsboks slutet på 620 Mkr för alla program, varav 400 avsåg Wealthbuilder. Revisorerna påpekade att det betydde att taket var lyft och att man ville veta hur beslutet var dokumenterat.

Ulf Spång har uppgett att Malcolm Campbells beräkningar i och för sig var korrekta men att omvärlden hade förändrats och att det var nödvändigt att ha en pragmatisk syn. Under programmets löptid hade Skandia t.ex. gjort förändringar av "embedded value-beräkningar" som medförde att bara räntan gav en redovisningsmässig vinst på en miljard. Den typen av förändringar borde enligt revisorerna och bolagsledningen inte ingå i beräkningarna av bonusutfallet. Slutligen kom man att hamna någonstans mittemellan som det ofta blir vid förhandlingar. Ulf Spång hade också uppfattat att det

var viktigt att ha en inlåsningsseffekt och att det därmed var viktigt att placera så mycket som möjligt av utfallet i slutet av programmet.

Jan Birgersson har uppgett att bolagsledningen ansåg att 700 Mkr var ett rimligt utfall, eftersom det innebar att vissa förändringar av de bonusgrundande komponenterna som inte hade samband med hur AFS verksamhet utvecklats inte skulle beaktas.

Tommy Mårtensson har uppgett att med anledning av beräkningarna om ett utfall på 700 Mkr krävdes ytterligare reserveringar för Wealthbuilder med 400 Mkr. För Sharetrackern var utfallet 600 Mkr, men beloppet sjönk till följd av de pensionsomvandlingar som gjordes. Med anledning av det behövde man bokföra cirka 600 Mkr totalt vid halvårsskiftet. Sedan pågick fortfarande en diskussion om det slutliga beloppet på Wealthbuilder. Han fick inte delta i det påföljande mötet i revisionskommittén men lade fram 4-5 punkter, som han ville att de övriga revisorerna skulle ta upp. En av dem var att siffrorna för utfallen självklart skulle presenteras. En annan punkt var att han ville få bekräftat att taket var lyft. De facto var dock revisorernas uppfattning att så redan skett. Han har vidare sagt sig inte ha någon anledning att tro att de andra revisorerna inte tog upp frågorna vid revisionskommitténs möte.

Enligt skiljenämndens bedömning måste det ha stått klart för alla som var närvarande vid mötet att sammanlagt 700 Mkr av utfallet på Wealthbuilder var bokfört. Mot bakgrund av Hans Karlssons detaljerade anteckningar finns det också anledning att anta att det stått klart att 456 Mkr av Olof Cederbergs uppskattade 706 Mkr belöpte på tiden 1998-1999. Det framstår som mycket osannolikt – om än inte helt uteslutet – att dessa siffror inte redovisades vid revisionskommitténs möte påföljande dag.

Mötet den 6 oktober 2000

Den 6 oktober 2000 hölls ett möte mellan i huvudsak företrädare för AFS och Skandias revisorer. Mötet initierades vid det tidigare concernledningsmötet i England den 14 september 2000 och man visste då att Malcolm Campbell beräknat det totala Wealthbuilderutfallet till 1 200 Mkr medan revisorerna endast accepterade 700 Mkr.

Deltagare vid mötet var Gordon Boronow, Nick Poyntz-Wright, Hans Karlsson, Olof Cederberg, Jan Birgersson, Malcolm Campbell, Jan-Mikael Bexhed och Ulf Spång.

Hans Karlsson har uppgett att mötet var föranlett av revisorernas rapport den 31 augusti 2000 och att AFS-ledningen hade synpunkter på revisorernas bedömningar. Framförallt gällde diskussionen problemet med att programmet avslutades den 15 maj. Reglerna var oklara och ursprungligen var programmet utformat att beräknas på hela år. Diskussionen ledde till att revisorerna skrev en ny rapport och i flera avseenden

bedömde att det inte var oskäligt att räkna på det sätt som AFS aktuarier gjort. Frågan om tak var uppe eftersom revisorerna pekat på saken. Han minns inte vem som sade vad men det framkom synpunkter som att "ingen är väl så dum att man håller fast vid taket när försäljningen går så bra".

Jan Birgersson har berättat att revisorerna kontaktades av Ulf Spång och Jan-Mikael Bexhed som sade att resultatet av Wealthbuilder inte var tillfredställande för AFS och att det var ett väldigt liv. Revisorerna blev därför ombudda att delta i ett möte med representanter för AFS. Resultatet av mötet blev att revisorerna till viss del accepterade AFS beräkningar och skrev en ny rapport den 12 oktober 2000 i vilken utfallet anges till 963 Mkr. Revisorerna fick senare besked från Ulf Spång och Jan-Mikael Bexhed att AFS accepterat beräkningen.

Malcolm Campbell har berättat att vid mötet diskuterades värderingen av AFS som skulle vara grunden för bonusberäkningarna. Frågan om tak kan ha nämnts vid sidan om, men det var inte det man diskuterade vid mötet. Efter mötet var alla överens om en rimlig värdering och man nådde sedan fram till en slutpunkt genom revisorernas rapport den 12 oktober 2000. Det ålåg sedan styrelsen att fatta beslut om utfallet.

Ulf Spång har uppgett att AFS-ledningen var missnöjd med att taket inte lyfts för de personer som slutat i bolaget under 1999. Vid mötet enades man slutligen om ett belopp på utfallet. Taket diskuterades bara i den aspekten att det skulle tillämpas på dem som slutat i bolaget. Det var helt klart att Wealthbuilder bara var ett program som löpte.

Ulf Spångs uppgifter stöds av hans minnesanteckningar som bl.a. utvisar att man specifikt diskuterat att två personer, Nancy Brunetti och Hartmut Braun, inte skulle få del av förlängningsutfallet.

Ulf Spång har vidare uppgett att han rapporterade om mötet till Lars-Eric Petersson, men inte till styrelsen. Han ansåg att det var naturligt att Jan-Mikael Bexhed, som deltog i mötet och var styrelsesekreterare avrapporterade till styrelsen. Han uppfattade att Jan-Mikael Bexhed i huvudsak rapporterade till Lars Ramqvist.

Jan-Mikael Bexhed har berättat att han var ombedd av Lars-Eric Petersson att närvara vid mötet men att han inte hade någon särskild strategi för hur han skulle förhålla sig. Han lyssnade på vad som sades och, som omtalats i det föregående kan han ha nämnt taket, men han har ingen minnesbild av det.

Skiljenämnden konstaterar att det i och för sig får anses utrett, genom Hans Karlssons uppgifter och Jan-Mikael Bexheds och Ulf Spångs senare promemorior (se nedan) att

taket i viss mån berörts vid mötet. I huvudsak rörde dock mötet grunderna för beräkning av Wealthbuilderutfallet. Vad som är anmärkningsvärt är att mötet över huvud taget kom till stånd, ifall det gällde ett tak för utfallet. Man visste innan mötet vilka skillnader som fanns mellan revisorernas och Malcolm Campbells beräkningar och det var dessa skillnader som skulle diskuteras, vilket också skedde. Båda beräkningarna rörde hela perioden 1998-2000 och ingen av beräkningarna skulle ha varit av intresse om man avsåg att tillämpa ett tak för utfallet.

~~Jan-Mikael Bexheds och Ulf Spångs promemorior 1 oktober 2000~~

Jan-Mikael Bexhed och Ulf Spång upprättade två utkast till promemorior den 9 oktober 2000 och den 11 oktober 2000. I promemoriorna hänvisas bl.a. till tidigare nämnd PM av den 27 september 2000 och det anges att Malcolm Campbell och Nick Poyntz-Wright den 6 oktober 2000 uttalat att deltagarna i programmet sedan lång tid bibringats uppfattningen att taket inte skulle tillämpas. Det nämns att Gordon Boronow uttalat att Lars-Eric Petersson under 1999 gett uttryck för att taket borde lyftas. Vidare anges att Lars-Eric Petersson under hösten 1999 diskuterat med AFS-ledningen att taket inte skulle tillämpas för de ledande fem (sedermånga sex) befattningshavarna inom AFS.

I den senare av de två promemoriorna anges att det är revisorerna som enligt Plan Rules skall fastställa utfallet och att drygt 700 Mkr redan reserverats samt att det totala utfallet skulle bli 963 Mkr.

Enligt Jan-Mikael Bexhed var det han och Ulf Spång som gemensamt tog initiativet till de två promemoriorna. De ansåg att de diskussioner som förevarit borde tecknas ned. Ulf Spång har för sin del uppgett att de två var helt överens om utformningen och att det aldrig diskuterades att något tak skulle tillämpas på utfallet. Ulf Spång anser att promemoriorna var interna skrivelser som aldrig blev slutförda.

Skiljenämnden finner, bl.a. mot bakgrund av Jan-Mikael Bexheds och Ulf Spångs tidigare befattning med Wealthbuilder, att promemoriorna inte kan anses ge uttryck för en uppfattning att taket om 300 Mkr skulle iaktas. Tvärtom visar den senare promemorian att författarna känner till att utfallet bestämts till 963 Mkr. Promemoriorna ger snarast intryck av att Ulf Spång och Jan-Mikael Bexhed inte i och för sig anser att utfallet är felaktigt men att de är missnöjda med den formella hanteringen. De förstår att taket inte kommer att tillämpas samt att detta i framtiden kan leda till diskussioner, och de anser att det är revisorerna som skall fastställa utfallet. Promemoriorna bekräftar också att taket i viss mån berörts vid mötet den 6 oktober 2000.

~~Skandia Bonusprogrammet 2000~~

I årsredovisningen för 1998 angavs att AFS-programmet skulle avräknas efter år 1999 och att utfallet var begränsat till 300 Mkr.

I årsredovisningen för 1999 angavs att programmet förlängts tills vidare och att kostnaden för programmet belastat år 1999 med 300 Mkr.

Från Lars-Eric Peterssons sida har framhållits att redan denna formulering tyder på att taket var lyft. I det förslag som diskuterades av revisionskommittén angavs nämligen att kostnaderna för programmet blev 300 Mkr. Den ändring som här gjorts kan därför tolkas som att beloppet 300 Mkr endast var en preliminär uppskattning som inte nödvändigtvis angav vad som slutligt skulle komma att belöpa på perioden.

Oavsett om denna tolkning är riktig kan framhållas att om styrelsen ansett att taket fanns kvar hade den haft anledning att påpeka det. Till exempel hade det fallit sig naturligt att Skandia i pressmeddelandena den 27 januari 2000, den 8 maj 2000, och i Lars Ramqvists och Bengt Brauns svarsbrev till Aktiespararna den 17 maj 2000 nämnt taket om man ansåg att det fanns ett sådant. Det skedde emellertid inte. Vidare är det svårförståeligt att Lars Ramqvist i samband med diskussionen i media under år 2000 om Skandias bonusprogram inte framhöll att det fanns en beloppsbegränsning i programmen eller verkade för att en formulering om detta togs in i års- och delårsredovisningarna. Att taket inte nämdes i årsredovisningen för 1999 kan i alla händelser inte tolkas som ett belägg för att taket fanns kvar.

I kvartalsrapporten för första kvartalet 2000 gjordes inte någon kostnadsföring av incentiveprogrammen. Det framgår dock av ett brev av den 2 maj 2000 från Ulf Spång till styrelseledamöterna att kostnaden för programmen beräknades till 800 Mkr. Brevet skickades inte då, men det framgår av Ulf Spångs anteckning på brevet att Lars Ramqvist önskade att det skulle gå ut tillsammans med kvartalsrapporten.

Styrelseprotokollet den 5 maj 2000 anger att bonusutfallet "kan komma att uppgå till betydande belopp på endast några få månader". Det är visat, bl.a. genom ett ingivet e-postmeddelande, att protokollet ursprungligen angett beloppet 800 Mkr men att det ändrades på initiativ av Bengt Braun.

Lars-Eric Petersson och Ulf Spång har berättat att de ville att Skandia skulle informera marknaden om att bonusutfallet beräknades till 800 Mkr och att de även ville ange fördelningen mellan de olika programmen. Ett utkast till pressmeddelande av den

innebörden finns ingivet i skiljeärendet. Det slutliga pressmeddelandet den 8 maj 2000 saknade dock dessa uppgifter och angav endast att kostnadsföring skulle komma att ske i halvårsboks slutet. Enligt Lars-Eric Petersson och Ulf Spång var Lars Ramqvist inledningsvis överens med dem om utformningen av pressmeddelandet. Senare föreslog dock ersättningskommittén en annan lydelse. Lars-Eric Petersson har uppgett att han tyckte att det var irriterande att Lars Ramqvist bytte ståndpunkt och inte ville gå ut med information om kostnaden för programmen.

Lars Ramqvist har uppgett att han vid den här tiden kände till att det totala bonusutfallet var 800 Mkr, men att han inte kände till att 400 Mkr avsåg Wealthbuilder. Skiljenämnden konstaterar att det inte råder någon tvekan om att t.ex. Ulf Spång, Jan-Mikael Bexhed och Willem Mesdag kände till de olika delbeloppen. Dessa hade bl.a. diskuterats på ett möte den 4 maj 2000 mellan Willem Mesdag, Jan-Mikael Bexhed och Robert Ohlsson. Även revisorerna var införstådda med att 400 Mkr av kostnadsföringen avsåg Wealthbuilder. Att Lars Ramqvist som bl.a. var ordförande i revisionskommittén påstår sig inte ha känt till de olika delbeloppen är förvånande.

Lars Ramqvist har hänfört sig till en sammanställning över utfallet enligt vilken Wealthbuilderutfallet för år 2000 uppgick till 175 Mkr. Sammanställningen har han uppgett sig ha fått av Lars-Eric Petersson. Av utskrifterna från förhöret vid tingsrätten framgår att Lars Ramqvist vid ett flertal tillfällen under förhöret redogjort för hur han suttit kvar på kontoret fredagen den 12 maj 2000 och väntat på börsens stängning, fått sammanställningen över utfallet av Lars-Eric Petersson, konstaterat att det totala utfallet var lägre än en procent av bolagets värdetillväxt samt skickat sammanställningen vidare till bl.a. Bengt Braun och Melker Schörling. Dessa uppgifter överensstämmer också med vad han angett i polisförhör.

Lars-Eric Petersson har uppgett att han aldrig under sin tid i Skandia sett sammanställningen i fråga samt gett in trovärdig bevisning för att han den 12 maj 2000 befann sig i USA. Lars Ramqvist har i skiljeärendet ändrat sina uppgifter och sagt att han istället mottog sammanställningen den 15 maj 2000. Till stöd härför har han gett in en anteckning i sin kalender.

Med hänsyn till Lars Ramqvists anmärkningsvärt dåliga minnesbild av vad som förekommit beträffande sammanställningen kan det inte anses styrkt att den upprättats eller överlämnats av Lars-Eric Petersson. Det kan tilläggas att den som varit insatt i bonusprogrammen borde ha haft anledning att reagera på uppgifterna eftersom flera av dem saknat relevans för beräkningen av utfallet och vissa uppgifter, bl.a. beträffande Wealthbuilder, tycks ha varit direkt felaktiga.

I halvårsredovisningen 2000 angavs att kostnaden för bonusprogrammen uppgick till 620 Mkr. Uppgiften har behandlats vid revisionskommitténs möte den 8 augusti 2000 och vid styrelsemötet samma dag. Att beloppet såtillvida inte var korrekt att den pensionsomvandling som skett beträffande Sharetracker minskat den egentliga siffran tycks alla vara eniga om.

Av de personer som var direkt inblandade i diskussionerna kring halvårsredovisningar och revisionskommitténs behandling av den och som hörts i skiljeärendet förefaller alla utom två ha varit medvetna om att 400 Mkr av de 620 Mkr avsåg Wealthbuilder. Jan-Mikael Bexhed har uppgett att han inte har någon minnesbild av att han kände till delbeloppen och Lars Ramqvist har förnekat att han kände till dem. Enligt skiljenämndens mening framstår det som mindre sannolikt att delbeloppen inte nämnts för Lars Ramqvist, bl.a. i samband med revisionskommitténs möte. Det finns ingenting som tyder på att siffrorna skulle ha undanhållits honom och det är utrett att siffrorna funnits till hands om Lars Ramqvist hade efterfrågat dem. Dessa omständigheter ger ytterligare stöd för antagandet att taket var avskaffat.

Även om delbeloppen för de olika programmen nämnts finner skiljenämnden inte visat att fördelningen över tiden diskuterats. Det är därför i och för sig möjligt vid den här tidpunkten att ha haft information om att 400 Mkr av kostnaden var hänförlig till Wealthbuilder men ändå ha uppfattningen att taket för 1998-1999 inte var berört. Mot bakgrund av att Lars Ramqvist än i dag tycks ha uppfattningen att det för år 2000 fanns ett tak på 300 Mkr, borde det dock ha funnits anledning för honom att uppmärksamma beloppen.

I årsredovisningen 2000 beskrevs Wealthbuilder som *eff program* och det angavs att 300 Mkr kostnadsförts tidigare år och att 339 Mkr belastade år 2000.

Årsredovisningen behandlades vid revisionskommitténs möte den 13 februari 2001 och vid styrelsemötet samma dag. Årsredovisningen fastställdes vid ett styrelsemöte per capsulam den 22 februari 2001. Lars Ramqvist har uppgett att det var en lapsus att han inte reagerade på att beloppet var 39 Mkr högre än det tak på 300 Mkr som han ansåg gällde för år 2000.

Det är utrett att det vid den här tiden fanns en andel av Wealthbuilderutfallet, drygt 250 Mkr, som hade kostnadsförts i England. Syftet med detta förefaller ha varit att genom att göra om utfallet till ett lokalt program uppnå skattemässiga fördelar både för bolaget och för förmånstagarna. En effekt av detta, som dock inte förefaller ha varit det huvudsakliga syftet, var att hela utfallet inte behövde redovisas i Skandias

koncernredovisning. Utfallet kom däriegenom att för utomstående betraktare se lägre ut än vad det var.

Revisorerna var väl insatta i frågan om kostnadsföring i England och har uppgett att de inte såg något problem med saken. De påtalade emellertid att de ville att även det belopp som fördes över till England skulle anges i årsredovisningen. Såväl Jan Birgersson som Ulf Spång har berättat om revisoremas missnöje med att så inte skedde. De ansåg dock inte att denna brist på information var tillräckligt allvarlig för att föranleda en oren revisionsberättelse.

Enligt Jan Birgersson kände även Jan-Erik Back och Jan-Mikael Bexhed till kostnadsföringen i England. Ulf Spång har också berättat att saken omnämndes vid revisionskommitténs möte den 13 februari 2001.

Appendix 3 och 4

Appendix 3 är den handling där det uttryckligen anges i skrift att det bonusutfall för åren 1998-1999 som överstiger 300 Mkr skall föras vidare för att utgöra del av utfallet för år 2000. För de engelska förmånstagarna i Wealthbuilder motsvaras Appendix 3 av Appendix 4. Som förut framhållits är det Lars-Eric Peterssons undertecknande av Appendix 3 som enligt Skandia medför att Lars-Eric Petersson är skadeståndsskyldig. Även påståendet om att Lars-Eric Petersson begått brott grundar sig på detta handlande.

I skiljeärendet har getts in tämligen omfattande e-postkommunikation som rör framtagandet av Appendix 3 och 4. Flera personer har också berättat om sin befattning med dessa handlingar. Emellertid är det påtagligt för skiljenämnden att vissa av dem försöker att i efterhand tona ned betydelsen av sin medverkan.

Den skriftliga dokumentationen visar tydligt att de ursprungliga förslagen till Appendix kommer från England. Alan Wilson tycks vara en av upphovsmännen. I de skriftväxlingar som skedde förefaller Ola Ramstedt, Jan-Mikael Bexhed och i någon mån Ulf Spång vara de som på Skandias huvudkontor hanterade eller i övrigt uppfattades som ansvariga för utformningen av Appendix 3 och 4. Torbjörn Ahlström har skött en betydande del av den praktiska hanteringen och är den som rent fysiskt skrev ut flera av de handlingar, t.ex. statements som sammanhänger med Appendix 3 och 4. Hans uppfattning är att han utförde arbetet enligt uppdrag från Ola Ramstedt och Ulf Spång samt att Jan-Mikael Bexhed som Skandias högsta jurist skulle godkänna alla dokument.

Jan-Mikael Bexhed har uppgett att han endast hade en mindre roll vid framtagandet av Appendix 3 och 4 samt att han inte har godkänt dokumenten före VD:s underskrift. Trots det finns det i skiljeärendet en tidig version av Appendix 3 med handskrivna kommentarer av Jan-Mikael Bexhed. Han har dock inte lämnat några synpunkter på den formulering som anger att den bonus för 1998-99 som överstiger 300 Mkr skall skjutas fram till år 2000. Enligt Jan-Mikael Bexhed själv blev han förmodligen ombedd att lämna tekniska synpunkter på om dokumentets terminologi överensstämde med Plan Rules. Han har också vidgått att han fått det färdiga utkastet från Alan Wilson men uppgett att han inte gjorde något åt det.

Alan Olivey vid Ernst & Young i London har bl.a. uppgivit att han av Jan-Mikael Bexhed fått veta att taket tagits bort. När han fick lämna synpunkter på utformningen av Appendix 3 och 4 frågade han särskilt om handlingarna passerat Malcolm Campbell och/eller Jan-Mikael Bexhed, på vilket han fick ett jakande besked av Alan Wilson.

Skiljenämnden konstaterar att viss del av den e-postkommunikation som getts in är sammanhängande och alltså innehåller såväl avsändarens brev som mottagarens svar. I andra delar är det svårare att avgöra enskilda personers befattning med förslagen till Appendix eftersom det framgår att de fått kopior av det ursprungliga meddelandet men inte om de har svarat. Klart är emellertid att ett inte obetydligt antal personer varit involverade i arbetet och att arbetet förefaller ha skötts öppet i den meningen att det inte framgår någonstans att det finns några avsikter att dölja uppgifter eller vilseleda någon. Det är också utrett att revisorer tillfrågades om synpunkter på utformningen, att Skandias chefsjurist Jan-Mikael Bexhed tillfrågades och även lämnade skriftliga synpunkter samt att Skandias personaldirektör, Ola Ramstedt, i enlighet med bolagets organisationshandbok, fullgjorde sitt ansvar för att ta fram handlingar om incitamentsprogrammet.

Av den skriftliga dokumentationen och de förhör som hållits i skiljeärendet om framtagandet av Appendix 3 och 4 kan ytterligare en slutsats dras, nämligen att Lars-Eric Petersson inte personligen tog närmare befattning med utformningen av Appendix 3 eller 4.

Så småningom förelades Lars-Eric Petersson Appendix 3 för undertecknande samt senare även ett Appendix 4. Skiljenämnden återkommer nedan till frågan om han därvid borde ha närmare undersökt om innehållet stod i överensstämmelse med styrelsens uppfattning.

Skandia sak 1: Wealthbuilder?

Skandia grundar sin talan i skiljeärendet på att det fanns en beloppsbegränsning för åren 1998-1999. Enligt Skandia saknar det därmed betydelse hur det förhåller sig med en eventuell beloppsbegränsning för år 2000. Skiljenämnden kan inte dela den uppfattningen.

Det är visserligen teoretiskt fullt möjligt att olika beloppsbegränsningar gällde för de två perioderna eller för den delen att den senare perioden kan ha saknat beloppsbegränsning utan att det påverkar taket för den första perioden. Enligt skiljenämndens mening är det dock av betydelse att, vid en granskning av de olika uppfattningar som förekommit om förlängningsbeslutets innehåll, även beakta de olika uppfattningar om taket för år 2000 som förelegat. Det har ju framgått att vad som faktiskt skedde var att Wealthbuilder kom att beräknas för en sammanhängande period 1998-2000 utan att någon beloppsbegränsning tillämpades.

Skandias inställning att det planerade stock optionprogrammet inte skulle ha påverkat beloppsbegränsningen för 1998-1999 kan måhända sägas vara korrekt när man beaktar Skandiaaktiens kursutveckling efter första halvåret 2000. Vid den aktuella tiden skulle dock, vilket skiljenämnden tidigare berört, stock optionprogrammet ha haft en inte obetydlig retroaktiv effekt.

Som nämnts inledningsvis diskuterades inte beloppsbegränsningen i Wealthbuilder uttryckligen vid styrelsemötet den 23 januari 2000. Inte desto mindre framstår det sr uppenbart att taket, för hela eller någon del av programmets löptid, på något sätt mi ha påverkats av förlängningsbeslutet.

Det har i skiljeärendet framförts flera olika tolkningar av styrelsebeslutets innebörd. Med utgångspunkt enbart i styrelseprotokollets formulering av beslutet torde det vara möjligt att hävda vilken som helst av dessa tolkningar. Med beaktande av de omständigheter som föranledde beslutet samt det faktiska händelseförlopp och den tillämpning av beslutet som skett därefter framträder emellertid en annan bild av styrelsebeslutet.

Vissa styrelseledamöter skall enligt vad som anförts sakframställningsvis vara av uppfattningen att det funnits ett tak på 300 Mkr för den samlade perioden 1998-2000. Den tolkningen har dock inte framförts av någon av dem som hörts i skiljeärendet. Som konstaterats inledningsvis är det också en närmast orimlig tolkning. Det är visat att styrelsen ansåg sig tvungen att ha någon form av bonusprogram under tiden fram till dess att stock optionprogrammet kunde antas. Att "köra bonuslöst" var inget alternativ, vilket skulle vara konsekvensen av en sådan tolkning.

Lars Ramqvist och Bengt Braun har uppgett att deras uppfattning är att det funnits ett tak på 300 Mkr för åren 1998-1999 och ett likadant tak för förlängningsperioden 2000. Ingen av dem förefaller vara säker på sin tolkning. Bengt Braun har uppgett att han har svårt att avgöra vad han minns och vad han i efterhand tolkat in i beslutet. Även Lars Ramqvists uppfattning framstår närmast som en efterhandskonstruktion. Han har i förhör under förundersökningen först accepterat granskningsrapportens uppgift att taket för år 2000 var 56 Mkr men i senare förhör ändrat uppfattning. Han synes inte heller under år 2000 ha varit särskilt intresserad av takets storlek utan i stället verkar han ha varit helt inriktad på att bedöma utfallets storlek utifrån om det var ett lägre belopp än en procent av bolagets värdetillväxt. Som framgått måste Lars Ramqvist vidare ha fått sådan information under år 2000 att han borde ha förstått att styrelsens beslut inte tillämpades som om det fanns något tak.

En annan tolkning av styrelsebeslutet är att det fanns ett tak på 300 Mkr för 1998-1999 och att det för år 2000 fanns ett tidsproportionellt tak uppgående till 56 Mkr. Denna uppfattning har Jan-Mikael Bexhed hävdad är den strikt juridiska och mest korrekta tolkningen. Det är dock visat att han under år 2000 kände till att styrelsebeslutet inte tillämpades på det sättet och han har inte gett uttryck för någon egen uppfattning om vad som egentligen åsyftades med beslutet. Den nu diskuterade tolkningen av beslutet förekommer också i granskningsrapporten och överensstämmer även med vad Lars Ramqvist och Bengt Braun inledningsvis hävdade vid förhör under förundersökningen. Som framgått har de senare ändrat uppfattning och det synes idag inte finnas någon som gör gällande denna tolkning.

Styrelseledamöterna Johan Fr. Odfjell och Willem Mesdag samt finansdirektören Ulf Spång har redogjort för att deras uppfattning tidigt var att förlängningsbeslutet innebar att beloppsbegränsningen för hela perioden 1998-2000 togs bort. Denna tolkning överensstämmer också med hur revisorerna Jan Birgersson, Hans Karlsson och Tommy Mårtensson uppfattat situationen, dock att de framfört krav på tydligare dokumentation av frågan. Det står också klart att det i praktiken är i enlighet med den här tolkningen som styrelsebeslutet har kommit att tillämpas inom bolaget, såväl beträffande beräkning av utfall som beträffande redovisning och utbetalning.

Skandias påstående om att det fanns en beloppsbegränsning för 1998-1999 på 300 Mkr även efter förlängningsbeslutet stöds som nämnts visserligen av några personer, främst Lars Ramqvist och Bengt Braun. Emellertid överensstämmer Skandias påstående i skiljeärendet rörande innebörden av styrelsebeslutet, dvs. att det fanns ett tak om 300 Mkr för 1998-1999, men inget tak för år 2000, inte med någon av de uppfattningar som framförts i tvisten av de personer som var styrelseledamöter eller anställda i bolaget under den aktuella tiden.

Som framhållits från Lars-Eric Peterssons sida tycks inte heller Skandia ha någon klar uppfattning om hur förlängningsbeslutet skall tolkas. Således har Skandia över tiden ändrat sin uppfattning om takets utformning vid flera tillfällen.

Det kan i och för sig tyckas naturligt att för det fall styrelsen avsåg att ta bort beloppsbegränsningen för förfluten tid ange detta i styrelseprotokollet. När så inte skedde kom en betydande osäkerhet om beslutets innebörd att råda.

Skiljenämnden har funnit utrett att det för Skandias styrelse i januari 2000 var angeläget att fatta ett beslut som innebar att ledande befattningshavare i AFS kompenserades för det försenade stock optionprogrammet och den retroaktiva effekten skulle medföra. En beloppsbegränsning för hela perioden 1998-2000 om sammanlagt 300 Mkr skulle som sagt ha direkt motverkat styrelsens syfte med beslutet, och detsamma gäller ett tak för år 2000 på 56 Mkr.

Vidare bör särskilt framhållas följande. Redan vid koncernledningsmötet den 25 januari 2000 antecknades att beslutet innebar att det inte fanns något tak i programmet. Flera personer, även styrelseledamöter, har tidigt varit av den bestämda uppfattningen att styrelsebeslutet i praktiken innebar att beloppsbegränsningen i sin helhet var borttagen. På det sättet kom beslutet också att uppfattas och tillämpas inom bolaget. Åtskilliga personer har under år 2000 arbetat för att begränsa bonusutfallet i både Sharetracker och Wealthbuilder, bl.a. genom att söka finna inlåsningsmöjligheter m.m. Ingen tycks dock ha uppfattat att det fanns någon möjlighet att tillämpa en beloppsbegränsning på utfallet. Också revisorerna har tillämpat beslutet som om det inte fanns något tak även om de efterlyste ytterligare dokumentation.

Kostnadsföringen och övrig redovisning av Wealthbuilder har skett som om det inte fanns något tak och utfallet har diskuterats vid ett flertal möten i bolaget under samma förutsättningar. Om styrelsen eller någon av dess ledamöter varit av uppfattningen att en beloppsbegränsning skulle tillämpas har de haft flera tillfällen – och starka skäl – att ge uttryck för en sådan uppfattning. Så har inte skett. Vad som nu sagts kan inte uppfattas på annat sätt än att det trots bristen på ett av Skandias styrelse uttryckligen protokollerat beslut i själva verket förekommit beslut av styrelsen eller av ersättningskommittén som i realiteten innebar att något tak på av Skandia i skiljeärendet angivet sätt inte skulle eller kom att tillämpas.

Skiljenämnden finner mot bakgrund av det anförda att när Lars-Eric Petersson under-tecknade Appendix 3 i december 2000 fanns det inte någon sådan av Skandia angiven beloppsbegränsning – något tak - som gällde för Wealthbuilder. Skandia har således inte visat att Lars-Eric Petersson låtit fastställa ett bonusutfall som överstigit någon

beloppsbegränsning eller i övrigt föranlett Skandia att betala bonus med ett sådant belopp. Skandias talan skall därför ogillas redan på den av Lars-Eric Petersson i första hand åberopade grunden.

Skiljenämnden finner emellertid anledning att – också för bedömningen av Lars-Eric Peterssons genkätromål – ta upp frågan om Lars-Eric Peterssons ansvar för det fall att en beloppsbegränsning trots allt skulle ha gällt när han undertecknade Appendix 3 och hans förfarande alltså kunnat medföra skada för Skandia.

Lars-Eric Peterssons handlande

Från Skandias sida har i första hand påståtts att Lars-Eric Petersson genom att underteckna handlingen skulle ha gjort sig skyldig till brott – trolöshet mot huvudman – enligt vad tingsrätten funnit styrkt i sin dom den 24 maj 2006. Syftet skulle då ha varit att tillgodose de utländska förmånstagarnas intresse, medan han själv inte hade något att vinna på förfarandet. Det står också klart att Lars-Eric Petersson – trots vissa motsättningar med den störste förmånstagaren Jan Carendi - ansett det lämpligt från Skandias synpunkt att taket för bonusen skulle slopas. Som framgått har emellertid ingen av de personer som hörts inför skiljenämnden gjort gällande att Lars-Eric Petersson själv tagit någon aktiv befattning med bonusfrågan inför undertecknandet av Appendix 3, även om han tydligen diskuterat den med Jan-Mikael Bexhed under hösten 2000. Frågan har behandlats öppet och under kontroll av företagets ledning och revisorer. Om Appendix 3 avvikit från styrelsens inställning hade Lars-Eric Petersson kunnat räkna med att hans handlande omedelbart skulle ha påtalats.

Sammanfattningsvis ger utredningen i skiljetvisten inte något stöd för att Lars-Eric Petersson uppsåtligen skulle ha gått emot vad han uppfattat som ett beslut av bolaget eller annars medvetet handlat i strid med Skandias intressen.

Däremot kan man sätta i fråga om inte Lars-Eric Petersson under angivna förhållanden borde ha närmare kontrollerat om Appendix 3 stämde med vad som beslutats rörande bonusbeloppen. Bl.a. har Jan-Mikael Bexhed hösten 2000 i en promemoria som upprättats på Lars-Eric Peterssons begäran påpekat den vikt styrelsen från början fäst vid ett bibehållet tak, något som borde ha klargjort för Lars-Eric Petersson att frågan om en begränsning i varje fall var tveksam. Trots detta har han undertecknat handlingen, enligt egen uppgift utan att närmare reflektera över dess innehåll.

Å andra sidan bör framhållas följande. Lars-Eric Petersson är inte jurist och har inte någon revisorsutbildning. Han har med visst fog kunnat lita på vad mera sakkunniga befattningshavare i bolaget ansett i fråga om tolkning av de beslut och åtgärder som förekommit rörande Wealthbuilder. Enligt egen uppgift har Lars-Eric Petersson vid

läsning av protokollet rörande styrelsebeslutet den 23 januari 2000 frågat Jan-Mikael Bexhed om betydelsen av uttrycket "mutatis mutandis" och då fått till svar att det innebär att man gör de ändringar som behövs, varvid han fått uppfattningen att taket tagits bort. Ett stöd för detta är att han inte synes ha invänt mot den nämnda anteckningen från koncernledningens sammanträde två dagar senare. Vidare har han, enligt vad Tommy Mårtensson uppgett, i februari 2000 till denne yttrat att taket var avskaffat. Som nämnts har han dessutom i en anteckning på Jan-Mikael Bexheds promemoria från hösten 2000 rörande takfrågan erinrat om uttrycket "mutatis mutandis". När sedan bolagets expertis – tydligen efter ingående överväganden – lagt fram Appendix 3 för undertecknande är det inte förvånande om Lars-Eric Petersson utgått från att bonusbeloppen var korrekt bestämda och att underskriften enbart innebar att styrelsens beslut verkställdes.

Vad som framkommit i skiljetvisten visar vidare åtskilliga brister i Skandias handläggning av frågan om taket. Något styrelseprotokoll finns inte rörande behandlingen av frågan, och inom styrelsen synes man aldrig ha nått enighet om vad som beslutats eller ens närmare diskuterat vilken beloppsbegränsning som egentligen gällde. Varken revisionskommittén eller ersättningskommittén har uttryckligen tagit ställning till detta, och inte heller Jan-Mikael Bexhed synes ha försökt klargöra rättsläget trots att han såsom chefsjurist spelat en viktig roll när bonusen bestämdes och måste ha uppfattat att takfrågan var både väsentlig och omstridd i sammanhanget. Att revisorerna vid upprepade tillfällen påpekat behovet av ett tydligt beslut i frågan har inte lett till något resultat. I stället har man inom bolaget upprättat Appendix 3, som bygger på att taket slopats.

Utgår man från Skandias ståndpunkt, att det ursprungliga taket för Wealthbuilder aldrig tagits bort, tyder denna handläggning på anmärkningsvärda försummelser från bolagets sida. En annan möjlighet är att man medvetet underlåtit att klarlägga vad som beslutats, kanske i förhoppning att kunna tillgodose de utländska förmånstagarnas intressen utan att utmana de aktieägare som motsatt sig bonusbetalningar av denna storlek. På ansvarigt håll har man haft påfallande svårt att minnas vad som förekommit beträffande denna fråga.

Vad som nu sagts talar med styrka emot att Lars-Eric Petersson – för den händelse beloppsbegränsningen alltså gällde - skulle få svara för en skada som att döma av utredningen väsentligen beror av andra befattningshavares åtgöranden. Att i detta läge anse honom ersättningsskyldig redan genom undertecknandet av Appendix 3 skulle ha varit tänkbart, om han medvetet handlat till skada för bolaget; men som framgått är detta inte styrkt. I den mån någon oaktsamhet alls har visats är den ringa jämfört med vad som i övrigt kan invändas beträffande Skandias hantering av frågan. Att tillämpa allmänna regler om medvållande av den skadelidande lär visserligen inte vara möjligt

vid en sådan skadeståndstalan som Skandia för (jfr NJA 2006 s. 136), men däremot kan man i sammanhanget fästa vikt vid graden och arten av den medverkan som förekommit på ömse sidor. Vid denna bedömning framstår det inte som rimligt att lägga någon del av ansvaret för Skandias eventuella skada på Lars-Eric Petersson. Skandias skadeståndstalan skall alltså även på denna grund lämnas utan bifall.

Lars-Eric Peterssons genkärsmål

Skandia har bestritt Lars-Eric Peterssons talan under hänvisning till att avtalet den 22 maj 2003 – avgångsavtalet - hävts av Skandia och att han samtidigt avskedats från sin anställning, i första hand genom ett pressmeddelande den 1 december samma år och i andra hand genom ett brev av Skandia som Lars-Eric Petersson mottog den 23 december 2003 eller i vart fall genom den i skiljeärendet den 31 mars 2004 ingivna inlagan K I.

Som skäl för hävningen och avskedet har Skandia åberopat Lars-Eric Peterssons tidigare hantering av frågan om taket på Wealthbuilder - alltså ett handlande flera år innan avtalet den 22 maj 2003 ingicks. Vid tiden för detta avtal har man emellertid inom Skandia haft full kunskap om de faktiska förhållanden man lagt Lars-Eric Petersson till last, låt vara att man inte närmare övervägt hur rättsläget beträffande bonusbetalningen tett sig från juridisk synpunkt.

Såvitt framkommit i skiljetvisten har Lars-Eric Petersson inte i något avseende förfarit svikligt eller trolöst mot Skandia genom sitt undertecknande av Appendix 3 eller genom sin åberopade befattning i övrigt med Wealthbuilder; på sin höjd skulle han - för det fall det skulle bedömas att ett tak fortfarande gällde - kunna anses ha gjort sig skyldig till viss mindre oaktksamhet. Under sådana förhållanden kan Skandia inte lägga Lars-Eric Peterssons förfarande som grund för hävning eller avsked. Skiljenämnden vill tillägga att det pressmeddelande den 1 december 2003 som Skandia i första hand åberopat som hävningsförklaring inte kan anses som hävning av ett sådant avtal som tvisten rör.

Lars-Eric Peterssons genkärsmål skall därför bifallas.

Kostnader

Enligt det processavtal som parterna träffat åtar sig Skandia, oavsett utgång, det fulla och slutliga ansvaret för Lars-Eric Peterssons alla skäligena kostnader i skiljetvisten. I enlighet med avtalet har Lars-Eric Petersson löpande kvartalsvis i efterskott fakturerat Skandia för nedlagt arbete och fakturorna har löpande betalats av Skandia. Nedlagda kostnader uppgår på båda sidor enligt underhandsbesked till betydande belopp men de